

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitte ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Principia Theologica credi debent fide diuina. cap. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

Aetor. 26.

S. Thom.
Argentin.
Gerard.
Gregor.
Syluest.
Cano.

in illam, *Deus reuelatur*: & ceteras, quæ enunciant aliquas proprietates humanas de Deo, si sint immediatè reuelatæ, nõ debere vltimò soluere in illâ, *Deus est homo*, sed in eam reuelationem, qua illæ in se sunt reuelatæ. Exempli causâ hæc, *Deus est passibilis*, quæ per communicationē idiomaticū est vera, quia immediatè reuelata est verbis illis Aetor. 26. *Si passibilis Christus, &c.* nõ debet resolui in illam, *Deus est homo*. tunc enim habet rationem cõclusionis Theologiæ, sed in immediatam Dei reuelationem, qua innouit. Secunda pars assertionis traditur à D. Thom. q. vnica, prologi, ar. 3. quæstiuncula 2. ad 2. Argentinæ. q. 2. art. 2. ad finem, Gerardo Senensi apud Tolet. q. 4. art. 3. in argumentis cõtra 3. conclusionem. Gregorio, Syluestro, & Cano proximè citatis. Probatur, quoniã veritates omnes immediatè reuelatæ nõ vna ratione alterius, sed singulæ per se primò, & ex æquo participant rationē formalem, ac primā suæ veritatis, & infallibilitatis, quæ est prima veritas reuelans: & cõsequenter oēs sunt principia immediata in Theologia, nec vna reducitur ad alteram, sed omnes ad testimonium primæ veritatis. Hæc dicta sunt de immediatè reuelatis: nã quæ nõ in se ipsis, sed virtute in alijs reuelatæ sunt, non repugnat, imò necesse est, vt resoluantur in ea, in quibus sunt virtute reuelata, si assumi debeant tamquam principia Theologica: quemadmodum in scientijs naturalibus, vt conclusiones demonstrabiles loco principiorum ingrediantur conclusionem, opus est, vt sint ad sua principia resolutæ.

IX.

Ad argumentum Toletani respondeo, maiorem propositionē esse veram, cõsiderando præcisè illud principium sub ratione, qua demonstratur; nam si habeat rationem aliam, sub qua non demonstratur, habere potest rationē primī principij; vt certere est in principijs secundū diuersa genera causarū: nã cum causæ sint sibi inuicem causæ, possunt aliæ per alias mutuò demonstrari: & tamē in quouis genere datur aliqua prima cõstituens primū principium in eo genere. Similiter propositio immediatè reuelata potest interdum ostendī per aliam: verum quādo præstat illi assensus propter aliam, nõ habet rationē principij, sed conclusionis Theologiæ: quādo verò consideratur, vt formaliter in se reuelata, nõ indiget discursu, quo ex alio principio deducatur, sed est apta terminare simplicē assensum ex proprio motiuo reuelationis, sicut illa, à qua discursu etiam Theologico deduci potest. Porro resurrectio mortuorum, cuius exemplū in argumento propo-

nitur, est in se ipsa reuelata; & ideo quamuis à priori, aut quouis alio modo colligatur ex illo alio principio, *Christus resurrexit*, vt tamen consideratur in se immediatè reuelata, habet infallibilem veritatem, æquē primò resolubilem in diuinam reuelationem, ac reliqua omnia principia fidei. Secundum argumentum solum procedit de principijs secundum se, & non secundū lumen Theologicum: nam licet re ipsa propositiones aliæ per illa duo principia probarentur, secundū se tamen, quia sunt immediatè reuelatæ, nõ est opus recurrere ad ea principia sed immediatè ad diuinā reuelationem. Sed neque probat esse principia secundum se; & ideo admissa suppositione, negāda est maior propositio, ad cuius confirmationem dicendum, illam propositionem, *Deus est Trinus & vnus*, nõ esse per se & conuertibiliter, sed per modū inclusionis primū principium omnium veritatum enunciabilem de Deo ad intra, nec illam, *Verbum caro factum est*, omnium enunciabilem de Deo ad extra, vt paulò antè explicauī. Ad confirmationem verò sumptā ex Athanasio dicendum, eum non intendisse proponere principia Theologiæ eo modo, quo nunc loquimur, sed potius veluti summā per modum inclusionis omnium credendorum de Deo secundum se, & homine factō: quam deinde singulatim, & per partes explicauit: vel potius voluisset proponere duo subiecta adæquata, de quibus singulæ veritates in suo ordine dicerentur; nam de Deo vno, ac Trino dicuntur omnia, quæ Deo ratione propriæ naturæ conueniunt: de Christo verò omnia, quæ conueniunt ratione naturæ assumptæ. Ad vltimam confirmationē circa illud principium *Deus incarnatus est*, respondeo solum concludere esse modo aliquo principium, remotum tamen, & minimè conuertibile cum veritate demonstranda; hoc verò genus principij non dicitur simpliciter primum in scientijs, quin verò, & si secundum se tale foret, non tamen in Theologia, vt explicatum est.

Principia Theologica credi debent
fide diuina.

CAPVT VII.

Pincipia discursui Theologico per se necessaria, debent esse reuelata, vt ex dictis constat. Nunc quærendum, debeant ne necessariò sumi sub motiuo reuelationis diuinæ, an verò sub quouis alio. Omnes quidem exigunt, vt ex fide vera esse iudicentur; sed quo genere fidei, discre-

pant.

Fides duplex
est, acquisita
& infusa.

pant. Fide enim plerique Theologi distinguunt in acquisitam, atque infusam: hæc nō solum ex motiuo, sed ex lumine est, atque adeo simpliciter supernaturalis est, & omni ex parte infallibilis, scilicet ex parte motiui, quod est veritas prima, nō errans, aut decipiens; & ex parte luminis intellectualis, siue sit habituale donū fidei, siue auxilium Dei speciale: quod cum sit participatio quedam, & impressio luminis diuini intellectualis, nō potest ad falsum inclinare, aut iuuare intellectum: fides autem acquisita dicitur, quæ ex propria facultate mentis elicitur absque auxilio ordinis diuini ac proinde est simpliciter naturalis, quamuis secundum quid, & ex suppositione reuelationis diuinæ dicatur supernaturalis. Hæc verò dupliciter etiam accipitur ab aliquibus Theologis: altera enim est de obiectis reuelatis ex motiuo reuelationis diuinæ; altera ex motiuo humano. Verbi gratia, auctoritate parentum, & doctorum à quibus discimus, & quorum testimonio credimus. Vel miraculis, & signis, quibus mouemur ad assensum. Controuersia modo est: utrum ad discursum Theologicum per se requiratur, ut principia ipsius necessariò credantur vera assensu aliquo certæ ex his tribus; an verò satis sit, ut quodlibet ex his indifferenter credatur, dummodò nō euidenter, sed ex fide teneatur.

II.

Hac in re est inprimis opinio, quam recentiores aliqui probabilem dicunt, quæ asserit, nō opus esse ut principia Theologica, credatur assensu supernaturali fidei per lumen supernaturale: atque adeo cōclusiones, & assensum Theologicum per se non pendere ab eiusmodi assensu, sed ex assensu alterius generis, firmo tamen, & comparato, aut signis, aut ratione, aut auctoritate humana Ecclesiæ: cui fauere putant Maiores in 4. q. prologi, aliās 9. cum ait hæreticum, qui nō habet fidē infusam, posse esse Theologum, & habere habitum, & actum Theologiæ circa plures cōclusiones. Fundamentum est hoc ipsum, quod tetigit Maior, nempe quia si quis Theologus incurrendo hæresim, amittat habitum fidei, non amittet habitū Theologiæ; ergo ad assensum Theologicum fat est, ut præcedat assensus fidei acquisitæ de principiis reuelatis, consequentia est manifesta, quoniam sublato habitu primorū principiorū corrumpitur etiā habitus cōclusionis ex iisdē pendens: neque potest esse facultas ad assensum cōclusionis sublata facultate ad assensum principiorū: ergo, si sublato habitu fidei diuinæ restat adhuc habitus Theologiæ, & vsus ipsius, signum est assensum

Theologicum nō per se pendere à fide infusā, aut eius actibus: atque adeo fat esse ad verā Theologiæ rationē, ut principia credantur fide acquisita. Antecedens autē illud, nempe amissa fide nō amittitur habitus Theologiæ, experientia compertū est: bā habitus non aliunde colliguntur, quā ex actibus, & facultate, ac propensione ad illos eliciendos: constat autē experientia Theologum, antea Catholicum, & postea in hæresim lapsum eodē modo discurrere circa alias materias, de quibus nō habet peruersam fidē, ac discurrebat, quo tempore habebat verā fidem, signum ergo est retinere adhuc habitū Theologiæ. Secundò habitus Theologicus est acquisitus actib⁹ nostris, & nō infusus, ergo nō procedit ab actib⁹ fidei infusā, sed acquisitæ. Patet consequentia, quoniam principia, & cōclusiones, & cōsequenter habitus principiorum, & cōclusionū pertinent ad idē genus: nā principia mathematica reuocantur ad idē genus scientiæ mathematicæ: & principia philosophiæ naturalis, ad idē genus scientiæ naturalis, quare nō videtur naturæ cōgruum, ut habitus cōclusionum purē naturalis, & acquisitus necessariò requirat habitū principiorum supernaturalem, atque infusum. Denique ex modo acquirendi scientiam æstimatur eius natura: at, quando Theologia discitur, raro is, qui studet aduertit ad reuelationē diuinā, vel propter illā assentit sed simpliciter, & absq; reflexione assumit principia, ut vera, & ex ijs procedit ad cōclusiones: ergo Theologia nō requirit per se assensum principiorū ex fide diuina.

III.

Dico primū principia Theologiæ, vel omnia, vel saltem singula, in singulis Syllogismis necessariò debent esse credita, ex motiuo reuelationis diuinæ proximè vel remotè. Sensus est, ad verum discursum Theologicum necessariò debere intercedere motiuum auctoritatis diuinæ: additū verò est proximè, vel remotè: quoniam ut notat Alliacens. Maior, Tolet. & Syluest. citati. c. 4. nu. 11. non opus est, ut præmissæ discursus Theologici sint immediatè reuelatæ, & ex motiuo reuelationis immediatè creditæ, sed sufficit, ut ex immediatè reuelatis per discursum Theologicum deductæ sint: quemadmodum, ut ait Philosophus, lib. 1. Topic. c. 1. ad scientiam nō necessariò requiritur, ut immediatè procedat ex principiis per se notis: sed sufficit etiam, ut procedat ex his, quæ per prima, & vera suæ cognitionis initium sumpserunt. Huius sententiæ sunt omnes, qui dicunt obiectū formale Theologiæ esse reuelabile, quos referam tract. seq. c. 10. & qui dicunt principia

Theo-

Maiores.

Alliacens.
Maior.
Toletan.
Syluester.

Aristot.

Theologiæ esse articulos fidei fide cognitos, quos citavi, c. 4. num. II. non enim id intelligunt de fide humana, sed de ea, quæ confert ad salutem: neque vllū ex antiquis legi, qui faueat oppositæ sententiæ. Maior, enim, qui in contrarium refertur, est in alia sententia, vt mox patebit. Probatur ratione primo omnis habitus, siue ipsa, siue ordine vnus, exigit rationem aliquam formalem, vnam ex parte obiecti, sub qua speculetur veritates de illo enunciabiles; Theologiam esse habitū intellectuum suo modo vnū instar aliarū scientiarum, omnes communiter admittunt; ergo debet habere rationem aliquam formalem vnam: hanc autem non efficiunt signa, rationes, aut auctoritas humana; nam auctoritas humana est ratio quædā vaga, & applicabilis omni materiæ, & ita ex vi huius motiui principia Theologiæ non magis pertinebunt ad vnū genus scientiæ, quàm quæuis aliæ veritates ex fide humana credibiles, quæ nullo certo genere continentur. Deinde rationes, aut sunt probabiles, aut euident: de omnib⁹ fidei articulis haberi nequeunt rationes euidentes; si verò de aliquibus habeantur, cognitio per eas genita nō ad Theologiam, sed ad naturales scientias pertinebit; rationes verò probabiles, præterquam quòd deficiunt à certitudine, ac veritate, quam Theologia vendicat, nisi sumantur sub aliqua ratione formali, aut abstractione propria alicuius scientiæ particularis, nequeunt per se solæ constituere vnicam rationē formalem scientiæ. Signa item, & miracula, si tantū fide humana ex historijs credantur, eandē habent vim cum auctoritate fidei humanæ; si ex fide, ac reuelatione diuina, iam erit motiui ipsa reuelatio: atque adeo, si motiui reuelationis ablit, non gignunt assensum certū, qualem Theologia exigit. Et sanè non video, quomodo hi auctores ex his motiuis censeant gigni assensum certū, nisi fortè intelligant de certo moraliter. Secundò omnis scientia distinguitur ab alia principijs non tā materialiter, quàm formaliter diuersis: Theologia distinguitur ab omni habitu intellectuali, & scientia naturaliter acquisita; non habet autē rationem aliam formalem ex parte principiorum, quàm reuelationē diuinam: ergo principia ipsius necessariò substat debet assensui præstito ex motiui reuelationis diuinæ. Assumptio patet à partiū enumeratione. Nam motiui probabile, vel ex fide humana funditur per omnia rerū genera, & per omniū scientiarum materias; motiui euidentis pro ratione abstractionis ad hanc, vel illā scientiam

spectat. Sola verò reuelatio diuina est motiui aptum facere assensum principij, ex quo deducantur conclusiones distinctæ ab ijs, quæ pertinet ad oēs scientias naturales: & consequenter propriæ alicuius habitus deductiui: non alterius, quàm Theologici.

Ad primum argumentum neganda est maior propositio. Et ad huius probationē neganda assumptio; quoniam, qui fidē perdit, simul etiam amittit habitū Theologiæ: quam Sancti scientiam appellant: quemadmodum, amisso habitu principiorū, scientia corrumpitur. Cuius signū est, quod hæretici postquam semel à fide naufragauerunt, nō habent firmitatem circa reliquos articulos, & conclusiones, de quibus adhuc rectē sentiunt, sed frequēter titubant, imò de errore in errorem traducuntur; & conclusiones Theologicas, quibus, dum essent Catholici, firmiter adhærebant, hæretici facti minus certo animi decreto amplectuntur: nec mirū si fundamēto fidei sublato tota scientiæ Theologiæ machina corruat. Ad assumptionis comprobationē respondendo, eam experimentiam nihil cōcludere: quoniam vt plurimū solum hoc efficit, vt admittamus esse in Theologo habitum aliquē fidei acquisitæ circa conclusiones Theologicas, quod suprà fieri posse concessi; quo remanente in hæretico, cum sit inclinatio ad actus similes Theologicis, quoad substantiam, poterit is experiri facilitatē ad discurrendum. Verū ex hoc minime sequitur nō dari alium actum, & habitum discursuum genitum ex principijs creditis, qui sit in Catholico, & definat esse in hæretico: nā si hæc experientia vim haberet, probaretur etiam manere in hæretico fidē infusam, quoad articulos, quos non reijcit, vel non habuisse illam antequam in hæresim laberetur: siquidem experitur facilitatem ad assentiendū illis: quemadmodum igitur hic nihil probat, quoniam ea facilitas remanet ex habitibus fidei acquisitæ, quos fidelis elicit ex varijs motiuis: ita neque vim habet in habitu Theologico. Siquidem Theologus discurret interdū ex principijs creditis fide acquisita eliciendo circa conclusiones similes actus, ex quibus germinantur habitus inclinantes ad eodē actus, qui manent in hæretico.

Obijcies disparem esse rationem. Nam fides est habitus infusus, atque adeo non gignitur nostris actibus; ideoque opus est aliquo alio habitu, qui per actus credendi acquiratur: at verò habitus Theologiæ est acquisitus, & ideo superfluous est alter acquisitus circa idē obiectum. Negatur consequentia: quoniam tota ratio, cur alius

generetur

IV.

Hæretici qui fidem perdidit, simul & Theologiam perdunt.

V.

generetur habitus, est diuersitas actuum: nam vt ait D. Thom. infra citandus per actum fidei diuinæ, non producit vllus omnino habitus: sed quia frequenter habent homines actus fidei acquisitæ, ideo similes habitus gignuntur: eadem verò quoad hoc est ratio in Theologia vera, cuius actus distinguitur specie ab actu fidei acquisitæ per discursum comparatæ: ideoque vtraque gignit habitum sibi correspondentem. At inquiet aliquis, supponamus nunquā eiusmodi actus elicuisse: quid fiet, si hæresim incurrat? dico eandem esse difficultatē in fide, neque obiectionē habere particulare vim in Theologia. Et quemadmodum Theologus respondebit hereticum tū temporis non habiturum vllā facilitatē ad assensum articulorum, quos non pernegat; quandoquidē vt ait D. Thom. 1. 2. q. 51. art. 4. ad 3. Caiet. & Medin. ibidem, per actus virtutū Theologicarum, nullus omnino habitus producit, sed præcedens corroboratur: ita respondeo non habiturum ad discurrendum circa conclusiones ex ijs deductas, quoniam facultas ad discursum circa conclusiones nititur facultate ad assensum præmissarum.

VI. De materia secundi argumenti inferius ex institudo differendum. Nunc supposito, quod ibi probandum est habitum Theologicum esse acquisitum, & non per se infusum, negatur consequentia. Ad cuius probationem respondeo, quando dicitur principia, & conclusiones, & vtrorumque habitus pertinere ad idē genus, sensum non esse, quod debeant esse eiūsdem perfectionis, & excellentiæ: hoc enim falsum est, nā habitus principiorū sunt multo excellentiores habitibus conclusionum: illud solum requiritur, vt sint circa eandem subiectam materiam, & sub eadē communi ratione formali: ob quā Philosophus lib. 1. Poster. c. 7. 8. & 9. meritō distinguit principia, petitiones, & interrogationes mathematicas à philosophicis, & hæc ab illis: & vult, vt cuiuscunque scientiæ sint propria principia, suppositiones, ac petitiones. Hoc autē modo, licet fides, & scientia Theologica differant quoad dignitatem, & fides sit infusa simpliciter; Theologia verò acquisita, conueniunt tamē quoad materiam subiectam; quoniam tā fides, quā Theologia est habitus verus circa res diuinas, vel eas, quæ ad Deum attributionem habent: & quoad rationem formalem, hoc est, reuelationē diuinam, qua fides immediatē nititur, Theologia mediatē. Ad vltimum respondetur eum, qui Theologiam discit, reuelatis, quæ assumit vt principia, non assentiri ex terminis, sed ex alio motiuo, & hoc plerumque

esse reuelationē diuinam: nam, si procedat ex primis in Theologia, necessariō incipere debet ab aliquo fidei dogmate contento in libris canonicis, vel Ecclesiæ definitione stabilitō, quæ cum proponuntur, mens ipsa respicit testimonium veritatis primæ, & propter illud assensum præstat: non nego tamen interdum ex alio motiuo præberi posse assensum præmissis, tunc autem assensus conclusionis non erit verē Theologicus.

Ex ijs, qui dicunt esse necessarium, vt principia Theologica sub motiuo reuelationis sumantur, quidā non exigunt ex parte intellectus lumen, aut habitum fidei infusæ; sed sufficere volunt habitum fidei acquisitæ, ad eliciendū actum fidei: qualis necessarius est ad salutem, & habitum infusum concurrere ad eundem actum specie, & numero, vt necessarium solum ad maiorem certitudinem, & intensiōem. Ita docet Scotus in 3. d. 23. §. vltimo, & Nominales, Ocham. in 3. q. 8. art. 3. ad 2. difficultatem, Gabriel. d. 23. quæst. 2. art. 1. litera G. & art. 2. conclusione 1. & 2. & art. 3. dub. 1. Toletan. q. 3. prologi, art. 4. ad argumenta contra primam conclusionem, Maior. q. 1. prologi ad 12. argumentum & ad 2. dubium in 3. d. 23. quæst. 8. 10. & 11. & alij. Aliqui tamen recentiores dicunt posse intellectum humanum naturali lumine, vel habitu acquisitio elicere actum fidei ex motiuo diuinæ reuelationis, certum quidem ex parte obiecti formalis, non tamen ex parte luminis, ac proinde distinctum specie ab actu fidei infusæ. Quod autem satis sit cognosci principia Theologiæ fide acquisita altero ex his modis probatur primo; quoniam ad assensum principij Theologici solum requiritur certitudo cum ineuidencia; at assensus fidei acquisitæ est certus, & ineuidens: ergo principium reuelatum creditum huiusmodi fide acquisita sat est ad discursum Theologicum. Secundo quæcumque substant eadem rationi formali, siue motiuo pertinent ad eandem scientiam: at principia reuelata credita fide acquisita propter reuelationem diuinam substant eadem motiuo, & rationi formali credendi, cui substant, si credantur fide infusa: ergo, si hoc modo credita sunt principia Theologiæ, etiam credita priore modo erunt. Tertiō ex principiis creditis fide acquisita, ob motiuum reuelationis fieri potest discursus colligens easdem veritates, quæ colliguntur ex iisdem principiis creditis fide infusa, is autem discursus pertinet ad aliquam scientiam, non ad aliam quam ad Theologicam:

quan-

VII.

Scotus.

Ocham.

Gabr.

Toletan.

Maior.

S. Thom.
Caietan.
Medin.

Aristot.

VIII.

Articuli re-
uelati crediti
actum sunt
principia
Theologica.

Altfiodor.

Alensis.

Albertus.

S. Thom.

Henric.

Durand.

Richard.

Heruæus.

Argentinat.

Syluester.

Petrus Ber-
gom.

Conrad.

quandoquidem ad naturales non pertinet, ut per se patet, in via autem non est alia supernaturalis, quam Theologia.

Dico secundum, articuli reuelati crediti actu fidei diuinæ pendente ab habitu infuso, vel speciali Dei auxilio, sunt per se, ac propriè principia Theologica; hæc est expressa sententia omnium ferè antiquorum Theologorum. Altfiodorensis, lib. 3. tract. 3. c. 1. q. 1. Alensis, 3. p. q. 68. m. 9. art. 1. Albert. in prologo summæ tract. 1. q. 1. ad 2. & 4. & q. 4. ad 5. & q. 5. m. 2. S. Thom. q. vn. prologi, art. 3. querela 2. ad 2. & ad 3. & querela 3. ad argumentum, & art. 5. in c. in 2. scripto. q. 2. prologi, art. 2. in cap. & q. 2. de Trinitate art. 2. in cap. Henrici in summa art. 6. q. 1. ad 4. & q. 3. & art. 7. q. 2. Durand. q. 1. prologi à num. 49. & q. 4. n. 5. & 6. Richard. quæst. 7. prologi ad 1. & 2. Heruæus, querela 5. q. 19. Argentin. qu. 2. prologi art. 4. Syluester in q. 1. conflati art. 10. §. 1. & art. 11. circa fol. ad 3. Petri Bergomensi. dub. 600. Conrad. 1. 2. q. 3. art. 6. §. Nota profundamento & q. 57. art. 2. §. Inferit quoddam. qui omnes expressè dicunt vel habitum principiorum Theologiæ esse infusum, vel principia ipsius cognosci diuina illustratione, superiori lumine. Probat-ur autem, quoniam ex principiis hoc modo cognitis, fieri possunt discursus, & inferri conclusiones de Deo, & creaturis, prout ad ipsum attributionem habent: hi verò discursus non sunt alterius scientiæ, quam Theologiæ, ergo articuli fide diuinæ crediti sunt per se, ac propriè principia Theologiæ. Secundò, sub eo lumine propriè pertinet principia ad scientiam, quod est adæquatum, ac proportionabiliter respondens motiui proprio ipsorum: sed solum actus fidei diuinæ sub lumine infuso est per se adæquatus motiui reuelationis: ergo sub hoc sumi debent articuli, ut sint principia Theologica. Maior propositio patet, assensus enim, & motiui sibi mutuo respondent. Assumptionem probò; ille actus proportionatus, & adæquatus motiui, quo non datur alius perfectior secundum speciem genitus ab eodem motiui; nam quoties motiui non concurrunt ad actum perfectissimum, quem potest secundum speciem, non habet lumen intellectuale sibi adæquatè respondens: at actus omnes fidei acquisiti sunt infra terminum perfectionis actuum, qui ex motiui reuelationis gigni possunt: actus autè fidei infusus est perfectissimus omnium, qui ex motiui reuelationis haberi possunt: ergo hic solus est illi adæquatus. Itaque cum præstantissimus assensus, qui ex reuelatione, ac fide ha-

beri potest, sit actus fidei infusus, similiter præstantissimus actus Theologicus est, qui procedet ex principiis creditis fide infusa: & cum vocabula plerumque stent pro potiori significato, Theologia, cum scientia dicitur, accipitur pro præstantissimo habitu, què per discursum ex reuelatis de Deo comparamus: & consequenter principia ipsius propriè loquendo, fide diuina creditæ esse debent.

Sed quid dicendum, si fide acquisita credantur? tunc enim ex ipsis quoque discursus fieri, & conclusiones deduci possunt. Hæc interrogatio supponit id, quod ego etiam huc vsque supposui: quia Doctores aliqui ita loquuntur, nimirum ex motiui reuelationis diuinæ haberi posse per vires naturæ actum fidei eiusdem speciei, cum eo ad quem concurrat habitus infusus, quod sentiunt Nominales: vel saltem actum fidei acquisitæ distinctum ab actibus infusæ, quod est dubium Theologicum in materia de fide disputandum: & idcirco ab eius discussione supersedeo. Dico tamen breuiter in primis sententiâ Nominalium nullo modo esse admittendam, quia vult actus fidei diuinæ esse in substantia naturales; quod non est cõforme Scripturis & Patribus loquentibus de necessitate gratiæ, ut alibi ostenditur. Deinde neque placet sententia Recentiorum, quoniam respectu eiusdè obiecti sub eadem ratione formali, non possunt dari actus speciei distincti. Denique nullo modo probò, elici immediatè posse actus naturales acquisitos ex motiui reuelationis. Si verò quis dicat esse supranaturales elicitos ab habitibus acquisitis, non euadet. Etenim vel actus, quæsi habitus gignuntur, sunt naturales, vel supranaturales; si naturales ipsi quoque habitus, & actus postea ab eis elici, naturales erunt; nam actus, & habitus à se mutuo geniti sunt eiusdem ordinis: si verò supranaturales erunt ipsi, met actus fidei infusus, nam circa obiecta reuelata non sunt alij actus credendi supranaturales, quam actus fidei infusus: & ita semper principia Theologiæ, quatenus habet modum scientiæ, non nisi fide diuina credi debent. Et confirmatur, quoniam ex discrimine essentiali principiorum sumitur distinctio scientiæ: atqui scientia Theologica, ut iam probaui, propriè, & per se procedit ex principiis creditis fide diuina sub lumine infuso; ergo quicumque alius actus, vel habitus gignatur ex principiis creditis actu, vel habitu alterius speciei per se requisito, distinguetur etiam specie à vera, ac propria Theologia. Dixi verò ab habitu per se requisito, quoniam in sententia

eorum,

IX.

eorum, qui præter habitus infusos admittunt acquisitos eiusdem ordinis supranaturalis, iidemmet habitus acquisiti concurrunt ad actus virtutum infusarum, non per modum eleuandi potentias, quod præstant infusi, sed solummodò facilitando; atque adeò supponunt potentiã intellectus completam per habitũ infusum, vel auxilium supranaturale; & consequenter non sunt per se requisiti; nã ad actus, quibus gignuntur, minimè sunt necessarij: ideoque etsi ipsi concurrant, non excluditur necessitas habituum infusorum, ad quorum actus solum facilitando iuuant. Quo posito, adhuc ad assensum principij reuelati ex motiuo reuelationis, licet similiter concurrant habitus acquisiti huius generis, necessariò concurrere debet lumen fidei infusum: & sub hoc cognitum, nõ verò aliter est principium discursus Theologici, siue adsit habitus alius acquisitus, siue non.

X. Ex dictis facillè diluuntur argumenta contrariæ opinionis; quæ omnia supponunt dari posse actũ fidei acquisitã ex solo motiuo reuelationis diuinæ. Ad primum negãda est assumptio; quamuis enim quidam ex recentioribus dicant fidem acquisitam esse certam solum ex parte motiui, diuinam verò tum ex hac parte, tum ex parte luminis infusi, mihi tamen hæc distinctio non placet: namque opus est, vt ex parte intellectus sit causa sufficiens, & completa, proportionata motiuo, efficienter producens actum certum: ad hoc verò nõ satis est virtus naturalis ipsius, quæ solum gignit actũ certum, cum habet euidentiã: atque adeò hæc duo repugnant: nempe vt actus sit certus ex parte motiui, & non ex parte luminis. Nam quemadmodũ in actibus naturalibus certitudo actus, quæ ab ipso non distinguitur, numquam habetur solum ex parte motiui, sed ex parte eius in ratione motiui, & ex parte intellectus in ratione luminis, siue potentiæ intellectricis proportionatæ motiuo, ita in supernaturalibus, certitudo debet procedere ab utroque, scilicet à motiuo, & lumine illi proportionato. Ad secundum, neganda est similiter assumptio, qua supponitur eadem sententia, supra impugnata. Ad tertium, neganda est maior propositio, quæ idem supponit, si quis autem eam sententiam admitteret, opus est, vt semper ex parte obiecti requiratur aliquam rationẽ formalem, sub qua fides acquisita tendat in obiecta reuelata diuerso modo ab eo, quo tendit infusa: & tunc respondebit ad argumenta non conuenire tunc principia sub eadẽ ratione formali; atque adeò si sub his diuer-

sis rationib⁹ sumantur principia ad discursus, gigni actus longè diuersos: & eos, qui procedunt à principiis creditis fide diuinæ pertinere propriè, ac per se ad Theologiam; reliquos verò ad alium habitum similem, quoad aliqua, sed inferioris ordinis à primo.

De causa materiali Theologiae.

C A P V T VIII.

Causa materialis, siue subiectiua habituum intellectuum duplex est: altera in qua, altera de qua, vel circa quam: prior est subiectum inhesionis, posterior subiectum speculationis: de posteriore, quia plus difficultatis habet, peculiarem tractationem instituam: de priore dicam hoc capite. Porro habituum, & actuum vitalium, vtpote immanentium, subiectum est eadem potentia, à qua eliciuntur actus, & quam ad illos eliciendos habitus ipsi eleuant vel faciunt: habitus enim resident in eadem potentia, quã ad operandum promptam, atque expeditam immediatè reddunt. Ex quo perspicuè colligitur subiectum inhesionis habitus Theologici esse intellectum, cui nõ repugnat texere discursus Theologicos, & conclusionibus per eos deductis assentiri. Quamuis autem nulli intellectui secundum naturam suam considerato hoc repugnet, atque adeò omnis possit esse subiectum inhesionis Theologiae: tamen pro aliquo statu fieri posset, vt ratione formæ alicuius, vel priuationis non sit aptus elicere, & consequenter neque recipere actus Theologicos. Et id modò inuestigo; num intellectus pro quouis statu sit subiectum capax Theologiae: loquor autem de lege ordinaria, secundum quam receptio actus vitalis coniuncta est cum productione; nã si de absoluta Dei potentia sermo sit, non credo repugnare, vt si quo modo actus vitales à solo Deo producantur, cuius intellectui pro quouis statu inest actus, & habitus Theologicus: quoniam ex vi solius inhesionis nõ requiritur alia conditio quippe cum per se immediatè, & absque alterius adminiculo intellectus recipiat, ac sustentet actus. Sed nunc agendum de intellectu quatenus actuum, & habituum acquisitorum est similiter causa efficiens, & materialis.

Hac in re est vnum ab omnibus receptum: duo alia versantur in controuersia. Certum est intellectum cuiusvis viatoris fidelis esse subiectum aptum recipien-

I.

Causa materialis habituum intellectuum duplex est.

II.